

Popis projektu Jižní Čechy – region dudáckých tradic
identifikace, dokumentace tradiční lidové kultury-dudácké tradice jižních Čech v současnosti
dotační program MK ČR

Projekt byl zaměřen na kulturní fenomén, který po staletí k jihočeské oblasti patřil a patří – hudební dudáckou kulturu – jeho zmapování a dokumentaci.

Realizace MK ČR podporovaném projektu 2011-2013 stále probíhá. K dnešnímu datu je pořízeno více než 45 video záznamů: jednak profilových, jednak v rámci spolupráce dudáckých muzik s jednotlivými jihočeskými folklórními soubory i v celonárodních prezentacích (jubilejní XX. Mezinárodní dudácký festival, regionálně zaměřené dílčí programy i XXI. ročníku, udělení titulu Nositel tradice výrobci dud Mir. Stecherovi...).

Dokumentace je uspořádána jednak vytvořením databáze, jednak video profilů jednotlivých subjektů v kontextu se stěžejními akcemi regionu. V rámci širokého spektra prezentace dudáckých muzik byly záměrně zvoleny různorodé akce: lokální zvykoslovné, festivalového či přehlídkového typu, akce jubilejní i drobnější jednorázové či pokusy o zavedení nové dudácké tradice (Hrály dudy) nebo revitalizace osvědčených projektů (Dudácká dílna).

Plošné rozložení dudácké prezentace v jihočeském regionu je různorodé a individuální. V oblasti Strakonicka coby oblasti s nej-větším počtem dudáckých muzik patří k téměř běžným, v jiných oblastech či lokalitách díky iniciátorům místních akcí je pravidelně dostupná alespoň každoročně (Mezinárodní folklórní festivaly v Českém Krumlově, Jindřichově Hradci, Písku, Kovářově, U Zlaté stoky v Lomnici nad Lužnicí, Doudlebské dožínky, borovanské Borůvkobraní, Setkání na Blatech v Ševětíně), občané jihočeské metropole Českých Budějovic se s ní bohužel mohou setkat jen jedenkrát za 2 roky v rámci českobudějovické doprovodné akce Mezinárodního dudáckého festivalu Hrály dudy. Pochopitelně dudácký repertoár v kulturní nabídce města nechybí, ale je víceméně závislý na příležitostných akcích jednotlivých subjektů.

Projekt pro rok 2013 svou tematikou navázal na dotační program MK ČR předešlého období. Je jakýmsi záchovným opatřením pro vytvoření nových dudáckých tradic a jejich budoucí stability se zaměřením – kromě běžného doplňování dokumentace -

na dva problémové okruhy: stabilizovat dramaturgickou základnu dudácké kultury regionu a iniciovat její rozšíření.

Získané podklady měly být základem k návrhu do zápisu Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury Jihočeského kraje a následně i České republiky.

Potencionálním zápisem zodpovědnost za rozvoj jeho dudáckých tradic zdaleka nekončí. Je potřeba nejen se věnovat podpoře stávající situace, ale i tyto tradice rozšiřovat a dostávat do povědo-mí široké veřejnosti.

Jihočeský region je právem na své dudácké tradice pyšný. Byly a jsou přirozenou součástí lidové kultury nejen Strakonicka a celého Prácheňska, ale neodlučitelně patří i k oblasti Blat, Táborska, Kozácka, Doudlebska, Budějovicka, Jindřichohra-decka, českého Horácka i poválečných jihočeských festivalů (Doudlebsko tančí a zpívá, 1958, které pokračují při borovanském Borůvkobraní, Jihočeské slavnosti písní a tanců ve Strakonících,1955) a vrcholí unikátním setkáním dudáků - Mezinárodním dudáckým festivalem.

Pozn. Je nutno akceptovat, že národopisné vymezení „jižní Čechy“ se nekryje s dnešním „úředním“ rozsahem Jihočeského kraje, je sem nutno započítat ještě Sušicko a Horažďovicko (Plzeňský kraj).

Již roku 1955 založili Zora Soukupová, Lubomír Soukup a Josef Režný ve Strakonících novou tradici **Jihočeských slavností písní a tanců**, které dále probíhaly v letech 1955-1961.

První **Mezinárodní dudácký festival** (dále MDF) ve Strakonících proběhl roku 1967. Dudácké tradice ožívají nejen ve dvouletých cyklech festivalu (roku 1995 získal festival statut CIOFF / Mezinárodní organizace folklorních festivalů při UNESCO /, od roku 1997 také statut mezinárodní organizace pro lidové umění IOV), ale i pravidelně ve městě a okolí, kde je dudácká kultura dodnes živá.

Roku 2004 se do programu MDF zapojilo i město České Budějovice akcí Hrály dudy pořádanou Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích a Jihočeským souborem písní a tanců Úsvit ve spolupráci se strakonickými organizátory za podpory Statutárního města České Budějovice. 1. ročník garantoval Jihočeský kraj, od roku 2006 převzalo tento úkol Jihočeské muzeum.

Identifikace byla zároveň využita k realizaci plánované snaze obnovit Dudáckou dílnu.

Dudácká dílna byla v 80. letech 20. stol. projektem tehdejšího KKS a Josefa Režného realizovaným KKS, MĚKS Strakonice a MSP. Cílem tohoto zejména organologického workshopu bylo zabývat se praktickým využitím dud (technologie, stavba nástroje, úpravy, opravy, ladění technika...). V letech 1983-1990 proběhly 3. ročníky; ze dvou: 1987, 1990 byly vydány odborné sborníky. Změnou administrativního členění republiky v roce 1990 (zrušení krajů i některých krajských institucí) a politicko - ekonomickými změnami po roce 1989 byla tato počínající tradice přerušena.

V současné době znovurealizace Dudácké dílny nabyla na aktuálnosti. První informativní předběžná konzultace proběhla roku 2010 v rámci samostatného informativního doprovodného programu 19. roč. MDF 2010. Roku 2011 a 2013 proběhla již dvě setkání s víceméně stejnou dramaturgií: první den je věnován technologii dud, vč. praktických technických i interpretačních ukázek, den druhý individuálním konzultacím a diskuzi. A pochopitelně nechybí ani neformální společné muzicírování. Z celých odborných přednáškových částí byl pořízen videozáznam. Pořadatelem je Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích za organizační spolupráce Muzea středního Pootaví a Městského kulturního střediska Strakonice.

Ani dnes exkluzivní nástroj české dudy z „muzik“ a lidových obřadů nevyzimel a v jihočeském regionu se udržel dodnes. A tak rčení „Kamení a dudy najdeš tady všude“ neztrácí platnost ani počátkem 3. tisíciletí.

Zásahu na tom mají především vedoucí souborů-dudáci, kteří si vychovávají své nástupce, aktivní hráči a pedagogové hudebních škol ve Strakonici a Blatné, kde se na dudy vyučují „mladí“, z nichž řada u „puklíka“ vydržela. Nelze opomenout, že značný podíl na tom měli a mají i výrobci dud a zájem nejen města Strakonice a dalších strakonických institucí, které si své „dudácké tradice“ opečovávají, ale i Jihočeského kraje, který v rámci své dotační politiky dudácké aktivity podporuje a dalších kulturních organizací, zejm. z řad muzeí, které si hlavně své etnografické a zvykoslovné akce bez dud ani nedokážou představit. Nezanedbatelným aspektem je i podpora odboru regionální a národnostní kultury MK ČR.

Díky těm všem se našťestí nesplnily prognózy z počátku 20. století, že dudácká kultura vymírá a dudy se stanou pouhým muzejním exponátem.

A tak dobré duše dudáků - etnomuzikolog Jaroslav Markl, Zora a Lubomír Soukupovi, strakoničtí vyhlášení dudáci Josef a Jaroslav Formánkovi, Jan Matásek i blatský legendární František Kopšík, Arnošt Kolář z Vysočiny či rodvínovský Jan Bláha, stejně jako Vojtěch Hrubý, který vychoval generaci „mladých“ dudáků, a nestor dudáckých tradic Josef Režný - mohou mít ze svých nástupců radost.

